

บทบาทหน้าที่ทางคติชนจากเรื่องเล่าผ่านสื่อออนไลน์ ในร่วมมหาวิทยาลัยนเรศวร

Role and Duties of Folklore from Online Narrative in Naresuan University

ภาควิชา สุนทรียวิทยา¹ และสุนทรียวิทยา ทองรอด²

Pakpoom Sookcharoen³ and Suwannee Thongrot⁴

(Received: 24 May 2023; Revised: 16 February 2024; Accepted: 1 March 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาประเภทของความเชื่อและวิเคราะห์บทบาทหน้าที่จากเรื่องเล่าของมหาวิทยาลัยนเรศวรจากสื่อออนไลน์ ที่ส่งต่อผ่านช่องทางอินเทอร์เน็ตต่าง ๆ ปรากฏเรื่องเล่า (ไม่ซ้ำหรือคล้ายคลึงกัน) จำนวน 19 เรื่อง ผลการศึกษพบว่า ปรากฏความเชื่อจำนวน 5 ประเภท ได้แก่ 1) ความเชื่อเกี่ยวกับฤกษ์ยาม นิมิต ความฝัน การประกอบพิธีต่าง ๆ เพื่อเป็นสิริมงคล 2) ความเชื่ออันเนื่องมาแต่ศาสนา 3) ความเชื่อเรื่องเคล็ดและการแก้เคล็ด 4) ความเชื่อเกี่ยวกับบารมี สวรรค์ ชาติ ภพ 5) ความเชื่อเกี่ยวกับไสยศาสตร์ และภูตผี และบทบาทหน้าที่ที่ปรากฏในเรื่องเล่า ปรากฏ 4 บทบาทหน้าที่หลัก ได้แก่ 1) บทบาทหน้าที่ให้ความบันเทิงแก่ผู้สนใจ 2) บทบาทหน้าที่กำหนดพฤติกรรมทางกาย 3) บทบาทหน้าที่กำหนดพฤติกรรมทางใจ และ 4) บทบาทหน้าที่บันทึกสถานที่ เรื่องราวและเหตุการณ์ โดยบทบาทหน้าที่กำหนดพฤติกรรมมีความสอดคล้องสัมพันธ์และส่งผลซึ่งกันและกัน กล่าวคือเมื่อกำหนดพฤติกรรมทางกายในรูปแบบข้อปฏิบัติ การตัดสินใจแล้ว ส่งผลต่อจิตใจในการอยู่ร่วมกันอีกด้วย

คำสำคัญ: บทบาทหน้าที่, คติชน, เรื่องเล่า, มหาวิทยาลัยนเรศวร, ออนไลน์

Abstract

This research study aims at investigating types of beliefs and analyzing roles and functions of Naresuan University online narratives transmitting over Internet-based media. Narrative compositions revealed (not repeatedly or similarly) 19 stories. The result of the study reveals that the selected narratives were classified into five types including: 1) beliefs connected to auspicious moment, vision, dream, and sacred rituals; 2) beliefs associated with the religion; 3) beliefs related to maintaining good fortune and dispelling ill fortune; 4) beliefs interconnected with hell, heaven, lifetimes, and incarnation; and 5) beliefs associated with superstition and wraith. Roles and functions of narratives were put into four categories

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

² ดร. ประจักษ์ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

³ Assistant Professor Dr., Department of Thai, Faculty of Humanities, Naresuan University

⁴ Dr., Department of Thai, Faculty of Humanities, Naresuan University

including: 1) audience involvement and entertainment 2) regulation of physical behaviors 3) regulation of mental behaviors, and 4) records of places, stories, and events. The roles and functions that regulate the behaviors are compatible and interrelated; in other words, the study suggests that regulating physical behaviors through social practices and warning can affect the mental state to live in harmony with others.

Keywords: Role and duties, Folklore, Narrative, Naresuan University, Online

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถานที่ทุกแห่งล้วนมีเรื่องเล่าที่สืบทอดกันมาทั้งแบบมุขปาฐะและแบบลายลักษณ์ ซึ่งเรื่องเล่าเหล่านั้นส่งผลต่อความเชื่อของกลุ่มคนที่อาศัยหรือมีความเกี่ยวข้องกับสถานที่นั้น ๆ อย่างน่าสนใจ เพราะหากหลังอันได้แก่ ระยะเวลา ช่วงเวลา ยุคสมัย ล้วนเต็มไปด้วยการบันทึกเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นพร้อม ๆ กับเรื่องเล่านั้นสามารถเป็นข้อมูลทางสังคมที่ช่วยอธิบายให้เห็นภาพชีวิตผ่านความเชื่อซึ่งส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่น ทำให้เราทราบถึงความคิด ความเชื่อ กรอบการปฏิบัติของสังคมนั้น ๆ อย่างน่าสนใจ

ในชีวิตของมนุษย์ที่มีทั้งสิ่งที่มองเห็นและมองไม่เห็น หรืออาจจะเรียกได้ว่าสิ่งเหนือธรรมชาตินั้นส่งผลให้เกิดความเชื่อ เพราะก่อนที่มนุษย์จะลงมือทำอะไรสักอย่างความเชื่อให้เกิดความมั่นใจ โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับอนาคต ทำให้เกิดความมั่นใจที่จะมีชีวิตอยู่อย่างสบายใจ (เดียน คำดี, 2541, หน้า 14) ซึ่งความเชื่อที่ทำให้เกิดความสบายใจนี้ ย่อมเป็นพื้นฐานที่สำคัญของมนุษย์ที่อาศัยรวมกันเป็นกลุ่ม ชุมชน และสืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น โดยเฉพาะในสถานที่ที่ก่อตั้งขึ้นและดำรงอยู่จนระยะเวลาหนึ่งย่อมมีเรื่องเล่าการส่งต่อความเชื่อจากคนในอดีตมาสู่คนในปัจจุบัน ผ่านสื่อที่ทันสมัยในยุคสังคมดิจิทัลที่เข้ามาทดแทนการบันทึกด้วยการเขียนลงในแผ่นกระดาษดังที่คุ้นเคย

มหาวิทยาลัยนเรศวรนับเป็นสถาบันการศึกษาหนึ่งที่เกิดขึ้นตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2533 จนถึงปัจจุบันรวมระยะเวลายาวนานถึง 33 ปี มีเรื่องเล่าผ่านกาลเวลาจำนวนมาก ทั้งเรื่องเล่าแบบมุขปาฐะดั้งเดิม เรื่องเล่าที่ผ่านการบันทึก มหาวิทยาลัยแห่งนี้นับเป็นสถาบันการศึกษานขนาดใหญ่และเป็นศูนย์กลางสถาบันระดับอุดมศึกษาสำคัญแห่งหนึ่งของภาคเหนือตอนล่างที่เต็มไปด้วยเรื่องเล่าเกี่ยวกับความเชื่อ ข้อปฏิบัติต่าง ๆ ผ่านมาอย่างยาวนานซึ่งแต่เดิมเป็นการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นผ่านข้อมูลแบบมุขปาฐะ และได้บันทึกเป็นลายลักษณ์บ้าง แต่เมื่อยุคสมัยเปลี่ยนไป ความทันสมัย สะดวกสบาย และพื้นที่ในการถ่ายทอด จัดเก็บข้อมูล ประกอบกับการส่งต่อข้อมูลที่เข้าถึงและส่งต่อได้ง่ายผ่านช่องทางสื่อออนไลน์ซึ่งเป็นที่นิยมกว้างขวางมากยิ่งขึ้น

ในการค้นหาข้อมูลในสื่อออนไลน์ด้านการศึกษาในแต่ละสถาบัน การส่งต่อข้อมูล โดยเฉพาะจากรุ่นสู่รุ่น จากรุ่นพี่สู่รุ่นน้องใหม่ หรือบุคคลที่เตรียมพร้อมจะเข้าศึกษาต่อยังคงปรากฏให้พบเห็นในสื่อออนไลน์อยู่เสมอ จึงนับเป็นข้อมูลของกลุ่มคนที่มีความสนใจร่วมกัน อันนับเป็นข้อมูลทางศาสตร์ด้านคติชนวิทยาที่แสดงวิถีชีวิตเฉพาะกลุ่มได้อย่างน่าสนใจ

คติชนวิทยาเป็นศาสตร์ที่เกี่ยวกับวิถีการดำเนินชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ ค่านิยมต่าง ๆ อันส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่น คติชนวิทยาจึงเป็นการศึกษาถึงมรดกทางวัฒนธรรมที่จะทำให้ผู้ศึกษาได้เห็นสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของสังคมนั้น ๆ ได้อย่างชัดเจน และสามารถเข้าใจอดีตเพื่อจะได้เข้าใจปัจจุบัน ตลอดจนรู้จักวางแผนในอนาคตได้อย่างถูกต้อง (เสาวลักษณ์ อนันตสานต์, 2552) ความเชื่อจากรุ่นสู่รุ่นที่ส่งผ่านมานั้นจะสามารถอธิบายถึงการใช้ชีวิต กรอบการปฏิบัติ ค่านิยม ผ่านเรื่องเล่าต่าง ๆ จากอดีต ลงไว้ในสื่อออนไลน์อันเป็นช่องทางที่นิยมเลือกส่งต่อในยุคปัจจุบัน และสามารถเข้าถึงได้สะดวก ส่งผลให้ผู้สนใจทราบถึงสภาพชีวิตในอดีต ความเชื่อที่นำมาสู่การปฏิบัติ ส่งผลต่อมิติทางสังคมวัฒนธรรมในปัจจุบันที่ได้รับการกล่าวถึง และปฏิบัติกันสืบมา

เมื่อโลกแห่งการสื่อสาร ส่งต่อข้อมูลยุคปัจจุบันขับเคลื่อนตามเทคโนโลยีที่ทันสมัย สื่อออนไลน์ต่าง ๆ เข้ามาเป็นช่องทางหนึ่งในการส่งต่อข้อมูล ช่วยให้ผู้บริโภคสื่อออนไลน์เข้าถึงข้อมูลได้สะดวกรวดเร็วแพร่หลาย ประหยัด ดังเช่น การศึกษาการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากการใช้บริการเว็บไซต์ชุมชนออนไลน์ www.facebook.com ของผู้สื่อข่าวออนไลน์ ระหว่างโต๊ะข่าวบันเทิงกับโต๊ะข่าวไอที (เมธิณี ไชยพียงยาง, 2555) มีลักษณะการใช้ประโยชน์ในด้านการงานไปพร้อมกับประโยชน์ส่วนตัว คือใช้เป็นช่องทางการเชื่อมต่อเครือข่ายระหว่างแหล่งข่าว และเพื่อนเก่า ๆ จากการสร้างกลุ่ม (Group) หน้าแฟนเพจ (Fanpage) ที่ให้ความสะดวกรวดเร็ว ก็ให้มีปฏิสัมพันธ์ตอบกลับมา รวมทั้งมีข้อดีในการอัปเดต (Update) สถานการณ์ข่าวสารปัจจุบัน เป็นการรวบรวมข้อมูลข่าวสารที่น่าสนใจไว้เพียงหน้าเดียว และแสดงความคิดเห็นต่อลิงก์ (Link) ข่าวผ่านการแสดงความคิดเห็น (Comment) หรือทางข้อความ (Message) แทนการใช้โทรศัพท์ ประหยัดค่าใช้จ่าย และช่วยผ่อนคลายความเครียด ซึ่งงานวิจัยนี้แสดงให้เห็นอิทธิพลของการเข้ามาของสื่อออนไลน์ในการบันทึก ส่งต่อและคามนิยมเลือกใช้ในบริบทปัจจุบัน ซึ่งเมื่อมีข้อมูลที่ปรากฏในสื่อออนไลน์ย่อมจะก่อให้เกิดอิทธิพลในการกำหนดพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตของกลุ่มคนที่มีวัฒนธรรมร่วมกันนับเป็นบทบาทหน้าที่ต่อสังคมที่ปรากฏไว้ในเรื่องเล่าซึ่งส่งต่อในสื่อออนไลน์อย่างน่าสนใจ ดังเช่น ณัฐพร ไช้มุกข์ (2566) ใช้ข้อมูลที่น่าสนใจมาศึกษาจากข้อมูลสนามออนไลน์เกี่ยวกับการบูรณาการภูมิปัญญาพื้นบ้านไทยเพื่อเสริมสร้างสุขภาวะคนไทยในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด-19 และเพื่อวิเคราะห์บทบาทและความสำคัญของการใช้องค์ความรู้พื้นบ้านไทยเพื่อส่งเสริมสุขภาพ และเลือกใช้ทฤษฎีบทบาทหน้าที่นิยมของวิลเลียม บาสคอม ผลการศึกษาเรื่องบทบาทหน้าที่นั้นแสดงให้เห็นการปรากฏ 3 บทบาทหลัก ได้แก่ 1) บทบาทสำคัญที่มีต่อการป้องกันโรค 2) บทบาทการส่งเสริมสุขภาพร่างกาย และ 3) บทบาทในการช่วยรักษามรดกภูมิปัญญาทางจิตใจในช่วงเวลาที่เกิดโรคระบาด นับเป็นการศึกษาที่แสดงให้เห็นปรากฏการณ์ของสังคมยุคใหม่ที่ผ่านข้อมูลภาคสนามออนไลน์ กำหนดทิศทาง บทบาทต่อคนในสังคมที่น่าสนใจในบริบทปัจจุบัน

การศึกษาความเชื่อผ่านเรื่องเล่าจากสื่อออนไลน์เป็นข้อมูลทางคติชนที่มีความน่าสนใจ ทำให้ทราบถึงวัฒนธรรมที่ส่งผ่านสืบมาเป็นเรื่องเล่า ข้อปฏิบัติ ความเชื่อ ค่านิยมของสมาชิกกลุ่มที่มีวัฒนธรรมเดียวกัน ทั้งอดีตและปัจจุบัน แสดงให้เห็นรูปแบบ ความเชื่อ ที่ส่งต่อการปฏิบัติจนได้รับการกล่าวถึง ส่งต่อผ่านช่องทางสื่อออนไลน์ที่ทันสมัย ดังที่ ภัทรรณ ศรีสนพินิจ และสมพรนุช ต้นศรีสุข (2565) ได้ศึกษาการสร้างสรรคเรื่องเล่าราหูในสื่อสมัยใหม่และบทบาทในบริบทสังคมพุทธศาสนาไทย ทั้งหมด 51 เรื่อง ระหว่างปี พ.ศ. 2546 - 2565 ทั้งจากสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อดิจิทัล ได้แก่ เว็บไซต์, เฟซบุ๊กและยูทูป ผลการศึกษาพบว่าเรื่องเล่าราหูในสื่อดิจิทัลมีพื้นที่จำกัดจึงมีเฉพาะตอนสำคัญ เมื่อมีเรื่องเล่าราหูในสื่อสมัยใหม่จึงทำให้ตำนานราหูจากวรรณคดีศาสนาและวรรณกรรมไทยเป็นที่รู้จักในสังคมไทยปัจจุบัน ช่วยสร้างเสริมความมั่นใจของผู้บูชา รับรองหรือสนับสนุนการบูชาราหู และช่วยอธิบายรูปแบบและเครื่องรางที่ถูกสร้างขึ้น รวมถึงพิธีทรงเจ้าราหูทั้งหมดนี้สะท้อนให้เห็นบทบาทของตำนานเทพปกรณัมในศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ซึ่งเป็นพื้นฐานของตำนานเทวดาในพุทธศาสนาในการสร้างเรื่องเล่ารองรับความเชื่อและพิธีกรรมในพุทธศาสนาปัจจุบัน

เรื่องเล่าจากความเชื่อที่ส่งต่อจากอดีตถึงปัจจุบันในช่องทางออนไลน์จึงนับเป็นข้อมูลที่น่าสนใจที่แสดงให้เห็นบทบาทหน้าที่ในการกำหนดพฤติกรรมทั้งทางร่างกายและจิตใจของคนในสังคมที่เรื่องเล่านั้นกล่าวถึง ซึ่งมหาวิทยาลัยนเรศวรเป็นสถาบันการศึกษานานาชาติที่ยังมีเรื่องเล่าที่เต็มไปด้วยความเชื่อที่ส่งผ่านช่องทางออนไลน์จากอดีตจนถึงปัจจุบัน ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาประเภทของความเชื่อและบทบาทหน้าที่ทางคติชนจากเรื่องเล่าในรั้วมหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อให้ทราบถึงเรื่องเล่าที่เกี่ยวกับความเชื่อต่าง ๆ อันมีผลในการดำเนินชีวิตของผู้ที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยจากสื่อออนไลน์ที่สามารถสืบค้นได้ และมีเรื่องเล่าที่ไม่ซ้ำซ้อนกัน ซึ่งเป็นพื้นที่จัดเก็บข้อมูลออนไลน์ที่ส่งต่อมาถึงในยุคปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาประเภทของความเชื่อและวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ที่ปรากฏในเรื่องเล่าของมหาวิทยาลัยนเรศวรจากสื่อออนไลน์

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาเรื่องเล่าในงานวิจัยนี้จะใช้เรื่องเล่าที่มีการบันทึกไว้ในสื่อออนไลน์ที่ค้นหาได้จากเว็บไซต์พันทิป เฟซบุ๊ก และทวิตเตอร์ (X) อันเป็นช่องทางออนไลน์ในปัจจุบันที่นิยมและส่งต่อการบันทึกเรื่องราวในอดีตไว้อย่างทันสมัย ปรากฏทั้งสิ้น 19 เรื่อง (เรื่องเล่าที่ซ้ำซ้อนกันจะนับเป็นจำนวน 1 เรื่อง) โดยการสืบค้นข้อมูลออนไลน์ในครั้งนี้ผู้วิจัยเข้าถึงเว็บไซต์ที่ต้องการค้นหาโดยการกรอกคำค้นหา (Keywords) ลงไปในช่องคำค้นหาและคลิกค้นหา โปรแกรมช่วยในการสืบค้นข้อมูลจะนำเสนอสื่อออนไลน์ที่เกี่ยวข้องกับคำค้นหานั้น ๆ จากนั้นผู้วิจัยจะเลือกอ่านหัวข้อหรือคำอธิบายที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลที่ต้องการเกี่ยวกับความเชื่อ เรื่องเล่าที่

สัมพันธ์กับมหาวิทยาลัยนครสวรรค์ และคลิกเข้าสู่ช่องทางสื่อออนไลน์ต่าง ๆ เพื่อค้นหารายละเอียดของข้อมูลต่อไป โดยคำค้นหาที่ใช้ประกอบด้วย ความเชื่อในมหาวิทยาลัยนครสวรรค์ เรื่องเล่าในมหาวิทยาลัยนครสวรรค์

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยใช้ทั้งการศึกษาวิจัยเอกสาร (Documentary Research) จากแหล่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่สืบค้นได้

การศึกษาวิจัยเอกสาร ผู้วิจัยจะรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลออนไลน์ ในเรื่องความเชื่อเรื่องเล่าในมหาวิทยาลัยนครสวรรค์ ตั้งแต่สถาปนาเป็นมหาวิทยาลัยนครสวรรค์ และนำมาจัดประเภท รวมทั้งวิเคราะห์โดยใช้ทฤษฎีบทบาทหน้าที่นิยม และการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยแบ่งเป็นขั้นตอน ดังนี้

ขั้นแรก ผู้วิจัยจะสืบค้นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเล่าในมหาวิทยาลัยนครสวรรค์ในฐานข้อมูลออนไลน์จากเว็บไซต์พันทิป เฟซบุ๊ก และทวิตเตอร์ (X)

ขั้นที่สอง ผู้วิจัยจะจัดประเภทของความเชื่อที่ปรากฏจากข้อมูลเรื่องเล่าที่สืบค้นได้อย่างเป็นระบบ โดยใช้กรอบการแบ่งประเภทของความเชื่อของ จิราภรณ์ ภัทรภาณุภัทร (2528)

ขั้นที่สาม ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ข้อมูลเรื่องเล่า ให้เห็นถึงบทบาทหน้าที่ของความเชื่อที่ส่งผลต่อการกำหนดพฤติกรรมทางกายและใจ ของกลุ่มคนที่มีความสัมพันธ์กับมหาวิทยาลัยนครสวรรค์ โดยเลือกใช้กรอบแนวคิด Four Functions of Folklore ของวิลเลียม อาร์ แบสคอม รวบรวมและแปลโดย เสาวลักษณ์ อนันตสานต์ (2552) เป็นแนวการศึกษาหลัก

ขั้นที่สี่ เขียนบทความวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ เพื่อเผยแพร่ในแหล่งข้อมูลวารสารระดับชาติ

ผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่องเล่าเกี่ยวกับความเชื่อในมหาวิทยาลัยนครสวรรค์ ซึ่งรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลออนไลน์ ทั้งเว็บไซต์ทวิตเตอร์ (X) จำนวน 19 เรื่องเล่า (เรื่องซ้ำซ้อนกันจะนับเป็น 1 เรื่อง) พบประเภทของความเชื่อหลักทั้งหมด 5 ประเภท (จิราภรณ์ ภัทรภาณุภัทร, 2528) ได้แก่

1. ความเชื่อเกี่ยวกับฤกษ์ยาม นิมิต ผัน การประกอบพิธีต่าง ๆ เพื่อเป็นสิริมงคล

ความเชื่อที่พบจากเรื่องเล่าเหล่านั้นจะเล่าถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในการประกอบพิธีกรรม การบวงสรวง และในรูปแบบของความฝันอันเป็นลางบอกเหตุ พบความเชื่อจากเรื่องเล่าจำนวน 2 เรื่อง ดังตัวอย่างว่า

“...ในวันบวงสรวงรับน้องใหม่ในปีหนึ่ง มีน้องที่คณะพยาบาลเป็นลม เพราะเห็นกองทัพอพระนครสวรรค์เดินทัพลอยมาจากบนฟ้า...”

(Natchaphon B., 2563)

2. ความเชื่ออันเนื่องมาแต่ศาสนา

ความเชื่อจากเรื่องเล่าที่ปรากฏในประเพณีนี้จะมีส่วนสัมพันธ์กับศาสนาเป็นสำคัญซึ่งถือเป็นวิถีชีวิตของคนไทยอย่างชัดเจน พบความเชื่อจากเรื่องเล่าจำนวน 2 เรื่อง ดังตัวอย่างว่า

“...ที่เค้าโดนดีเรื่องนี้ ต้องลากพี่เขาไปทำบุญให้ได้นะ ต่อให้ต้องบังคับก็ต้องทำ
(วันรุ่งขึ้นที่ภาควิชาผมจะมีทำบุญประจำปีพอดี นิมนต์พระมา 9 รูป) ...”

(Loychine, 2557)

3. ความเชื่อเรื่องเคล็ดและการแก้เคล็ด

ความเชื่อลักษณะนี้เป็นความเชื่อสำหรับบุคคลที่ต้องการจะสมหวังหรือมีความสำเร็จแต่มีบางสิ่งบางอย่างที่กั้นขวางไว้จึงมีความจำเป็นที่จะต้องปฏิบัติบางอย่างเพื่อก้าวผ่านอุปสรรคที่มองไม่เห็นนั้นไปได้ พบความเชื่อจากเรื่องเล่าจำนวน 6 เรื่อง ดังตัวอย่างว่า

“...เข้านอนก่อน 4 หุ่มน ประมานนี้ แล้วก็หลังจากนั้น ให้ติดไว้ที่ประตูห้องว่า
มีคนอยู่ครบ 4 คนแล้ว เขียนชื่อติด ตู๋ โต๊ะ เก้าอี้ เติง ประมานว่า มีคนจองแล้ว ผีห้าม
นอน...”

(Natchaphon B., 2563)

“...ไปไหว้ต้นไม้โพธิ์หน้าภาค 7 ดอก ละเห็นเอาดอกเดียวไปปักกลางแจ้งตรงที่เป็น
ดิน ๆ ก็จะได้...”

“...ก่อนขึ้นรถมันถามพี่ ๆ ว่ามีอะไรที่เป็นสมเด็จกันมั๊ย ปรากฏว่าโชคดีที่พี่ ๆ
ทุกคนมีหมดเป็นเหรียญสมเด็จที่เป็นสีดำทั้งอัน...”

“...ติดเข็มสมเด็จไว้ดี ๆ ผมทั้งติดทั้งกำไว้เลยครับ...”

(Loychine, 2557)

4. ความเชื่อเกี่ยวกับนรก สวรรค์ ชาติ ภพ

ความเชื่อประเพณีนี้นับเป็นความเชื่อที่สัมพันธ์กับศาสนาพุทธซึ่งเป็นศาสนาประจำชาติของไทย เชื่อเรื่องผลของการกระทำและมีการสอนไว้ในวรรณกรรมหลากหลายเรื่องเกี่ยวกับนรก สวรรค์ พบความเชื่อจากเรื่องเล่าจำนวน 4 เรื่อง ดังตัวอย่างว่า

“...ก็มีการจับภาพวิญญาณไว้ได้ในกล่องวงจรปิดของคณะ โดยที่ยามคนนี้ยัง
แหวะไปเยี่ยมเยียนนิสิตบางส่วนที่ชอบอยู่ดึก ๆ ในตึกอีกด้วย...”

(เรื่อง ผี ผี, 2557)

“...ตึก QS ว่ามีลูกสาวของแม่บ้านทำความสะอาดถูกไฟฟ้าช็อตตาย มีคนเห็น
วิญญาณ”

(หมิงในพงหญ้า, 2552)

5. ความเชื่อเกี่ยวกับไสยศาสตร์ และภูตผี

ความเชื่อประเภทนี้นับเป็นความเชื่อที่วิทยาศาสตร์ยังพิสูจน์อย่างลึกซึ้งไม่ได้ และเป็นความเชื่อที่อยู่คู่กับสังคมไทยมาอย่างยาวนานกับเรื่องเร้นลับ พบความเชื่อจากเรื่องเล่าจำนวน 17 เรื่อง ดังตัวอย่างว่า

“...ในห้องนอนโดนผีอำ เห็นคนมานั่งที่โต๊ะ เห็นคนนั่งอยู่บนตู้เสื้อผ้าแล้ว
กระโดดลงมาทับ เสียงเด็กวิ่งเล่น เสียงเด็กร้องไห้...”

(Natchaphon B., 2563)

“...หอหญิง 7 (หอเก่า) ชั้น 2 ห้องติดบันได เจ้าของห้องตอนนั้นเจอผีหัวขาด
และขอย้ายออกทันที”

(Admin, 2559)

“...กลางค่ำกลางคืนมีคนเคยโดนกระโดดซ้อนท้ายกลางทาง โดนคนวิ่งไล่แถว
หน้าคณะแพทย์ พอขับพ้นบริเวณนั้นคนที่วิ่งไล่ก็หายไป...”

(Verawat, 2553)

“...หอใน ตึก 14 ชั้น 3 ไม่ค่อยมีคนอยู่ แต่มีอย่างอื่นอยู่...”

(Admin, 2559)

“...ราวปี 45 มีเด็กปี 1 ซีมอเตอร์ไซด์ย้อนเข็มนาฬิกาวนรอบตึกแพทย์ครบ 3
รอบโดยไม่ตั้งใจเพราะลืมของ พอครบรอบที่ 3 เจอกกลุ่มคนชุดขาวออกกันเต็มถนนไป
หมด และหายไปดื้อ ๆ เดียวนี้เลยบังคับรถวิ่งทางเดียว (ตามเข็มนาฬิกา) ไปแล้ว...”

(Admin, 2559)

“...มีคนเคยอ้างว่าเคยพบเห็นชายชุดขาวบริเวณศาลแถวอ่างเก็บน้ำบางที่เจอ
นั่งอยู่บนศาล แต่บางคนเจอวิ่งตีคู่กับรถเลยคะ เหอะ ๆ ...”

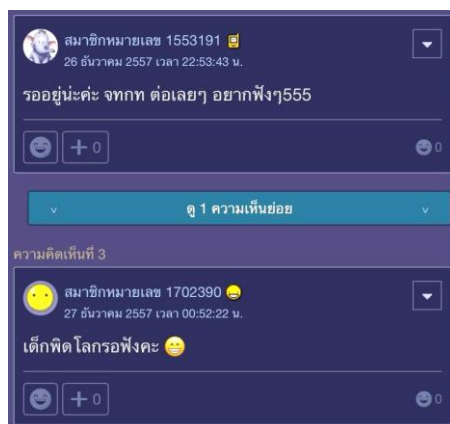
(หมิงในพงหญ้า, 2552)

เรื่องเล่าต่าง ๆ จากสื่อออนไลน์ที่รวบรวมได้จำนวน 19 เรื่องนั้น ย่อมแสดงให้เห็นบทบาทหน้าที่ที่แทรกไว้อย่างน่าสนใจ และสามารถจัดเป็นประเด็นหลัก ๆ ตามหน้าที่ที่ตอบสนองความต้องการของกลุ่มคนอันได้แก่ บุคลากรในมหาวิทยาลัยเรศวร และบุคคลอื่นที่มีความเชื่อถือนำเรื่องเล่ามาเป็นข้อปฏิบัติ สามารถ

จัดได้ 4 บทบาทหน้าที่ ตามแนวคิด Four Functions of Folklore ของวิลเลียม อาร์ แบสคอม รวบรวมและแปลไว้โดย เสาวลักษณ์ อนันตศานต์ (2552) ได้แก่

1. บทบาทหน้าที่ให้ความบันเทิงแก่ผู้สนใจ

บทบาทหน้าที่นี้จะสนองตอบตั้งแต่บุคคลที่เลือกที่จะเข้ามารับรู้ข้อมูลผ่านสื่อออนไลน์ เพื่อต้องการค้นหาสิ่งที่ตนสนใจ สนองตอบต่อความต้องการของความคิดและจิตใจ จึงเป็นหน้าที่หลักที่ปรากฏในทุก ๆ เรื่องเล่าทั้ง 19 เรื่อง โดยการแสดงความคิดเห็นแสดงให้เห็นถึงความต้องการรับรู้ ติดตามเรื่องราวของผู้สนใจ ดังปรากฏตามตัวอย่างการแสดงความคิดเห็นตอบสนองตนเองเพื่อความบันเทิง ความต้องการ (สมาชิกหมายเลข 1773181, 2557)

ภาพที่ 1 ภาพการแสดงความคิดเห็นจากสื่อออนไลน์ Pantip.com

2. บทบาทหน้าที่กำหนดพฤติกรรมทางกาย

เรื่องเล่าที่แสดงบทบาทหน้าที่นี้จะสัมพันธ์กับการตอบสนองเมื่อรับรู้ มีลักษณะรูปแบบเรื่องเล่าที่มีการตักเตือนผ่านเหตุการณ์ที่สร้างความกลัว สัมพันธ์กับสิ่งเหนือธรรมชาติ ส่งผลเมื่อปฏิบัติแล้วจะรู้สึกปลอดภัย ปรากฏบทบาทหน้าที่นี้ในเรื่องเล่าจำนวน 14 เรื่อง ตัวอย่าง เช่น

“...ขึ้นรถไปกับเด็กคณะแพทย์ เขายกมือไหว้ตักหลังคาสีแดง ๆ ตั้งอยู่ใกล้ประตู

3 สอบถามมาได้ความว่าเป็นตักที่ใช้เก็บอาจารย์ใหญ่ของพวกเขาเค้าแหละ ถ้าผ่านไปยกมือไหว้กันก็ดี...”

(Admin, 2559)

บทบาทหน้าที่ที่ปรากฏจากเรื่องเล่าข้างต้นคือ เพื่อดักเตือนหรือแจ้งให้ทราบไว้ว่าสถานที่ดังกล่าวเป็นสถานที่ที่ไม่ควรเข้าใกล้หรือหากไม่จำเป็น ไม่มีกิจธุระก็ไม่ควรเข้าใกล้ เนื่องจากเป็นสถานที่ที่มีสารเคมีที่เป็นอันตรายกับคนทั่วไป รวมถึงเป็นสถานที่ที่ไม่อนุญาตให้บุคคลทั่วไปเข้าไปได้ นับเป็นอุบายผ่านเรื่องเล่าที่

แทรกคำเตือนไว้อย่างน่าสนใจ นอกจากนั้นเรื่องเล่านี้ยังทำหน้าที่บันทึกสถานที่และบอกให้ทราบถึงการศึกษาของนิสิตสายวิทยาศาสตร์สุขภาพ ซึ่งก่อนที่จะได้ศึกษาร่างของอาจารย์ใหญ่ ต้องผ่านการจัดเตรียมร่าง ณ สถานที่แห่งนี้นัก่อน และยังสอดแทรกการสอนให้รู้จักความกตัญญูต่อร่างอาจารย์ใหญ่ที่เปรียบเสมือนครูผู้สอนในวิชาชีพอีกประการหนึ่ง

“...หอพักนิสิตหลังใหม่ฝั่งอ่างเก็บน้ำสร้างทับบริเวณที่เคยมีต้นไทรเก่าแก่
ประจำมหาวิทยาลัย...”

(หมิงในพงศาวดาร, 2552)

บทบาทหน้าที่ที่ปรากฏคือ การใช้เรื่องเล่าสื่อเพื่อการควบคุมพฤติกรรมของผู้อาศัยหรือเกี่ยวข้องกับสถานที่ ให้ปฏิบัติตามให้ถูกต้องเหมาะสม โดยใช้เรื่องราวความเร้นลับเหนือธรรมชาติซึ่งเป็นความเชื่อหนึ่งที่คนไทยส่วนใหญ่เชื่อถือ

“...หากผ่านคณะเภสัชตอนกลางคืน อย่ามองขึ้นไปบนตึก 4...”

(หมิงในพงศาวดาร, 2552)

บทบาทหน้าที่ที่ปรากฏจากเรื่องเล่าข้างต้นเป็นการตักเตือนให้ผู้สัญจรผ่านไปมายังคณะเภสัชศาสตร์ ควรมีความระมัดระวังในการขับขี่ยานพาหนะ (นิสิตของมหาวิทยาลัยเลือกใช้รถจักรยานยนต์จำนวนมาก) เพื่อไม่ให้เกิดอุบัติเหตุได้ โดยสอดแทรกเหตุผลไว้ในเรื่องเล่าดังกล่าว

“...ก็มีการจับภาพวิญญาณไว้ได้ในกล้องวงจรปิดของคณะ โดยที่ยามคนนี้ยัง
แหวะไปเยิ้มเยียนนิสิตบางส่วนที่ชอบอยู่ตึก ๆ ในตึกอีกด้วย...”

(เรื่อง ผี ผี, 2557)

บทบาทหน้าที่ที่ปรากฏจากเรื่องเล่าข้างต้นทำหน้าที่ช่วยกำหนดพฤติกรรมโดยการตักเตือนไม่ให้มาয়สถานทีนี้ในยามวิกาล เนื่องด้วยช่วงเวลากลางคืนเป็นช่วงเวลาที่สามารถก่อให้เกิดอันตรายต่าง ๆ ได้ด้วยความมืด

“...ตึก QS ว่ามีลูกสาวของแม่บ้านทำความสะอาดถูกไฟฟ้าช็อตตาย มีคนเห็น
วิญญาณ”

(หมิงในพงศาวดาร, 2552)

บทบาทหน้าที่ที่ปรากฏเป็นการตักเตือนให้ระมัดระวังภัยจากไฟฟ้าในตึกเรียน ซึ่งมีตัวอย่างเกิดขึ้นเป็นอุทาหรณ์แล้ว และใช้เรื่องเร้นลับเป็นเรื่องเล่าสร้างความกลัวเพื่อกำหนดพฤติกรรมการใช้สถานที่นั้น

อีกประการหนึ่ง ยังสัมพันธ์กับความเชื่อเกี่ยวข้องกับภูตผี เพราะมีการปรากฏเรื่องของวิญญาณในเรื่องเล่าอย่างชัดเจน

“...ในห้องนอนโดนผีอำ เห็นคนมานั่งที่โต๊ะ เห็นคนนั่งอยู่บนตู้เสื้อผ้าแล้ว
กระโดดลงมาทับ เสียงเด็กวิ่งเล่น เสียงเด็กร้องไห้...”

(Natchaphon B., 2563)

บทบาทหน้าที่ที่ปรากฏจากเรื่องเล่าข้างต้นทำหน้าที่ตกเตือนให้ใช้สติในการอาศัย ประกอบกิจกรรมต่าง ๆ จัดเก็บที่พักให้เป็นระเบียบเรียบร้อย เพราะการจัดวางข้าวของที่เกะกะเมื่อยามค่ำคืนอาจเป็นจินตนาการของผู้พบเห็นได้ว่าเป็นวิญญาณตามความเชื่อของคนไทยตั้งแต่อดีตจนถึงบางส่วนของปัจจุบัน

“...หอหญิง 7 (หอเก่า) ชั้น 2 ห้องติดบันได เจ้าของห้องตอนนั้นเจอผีหัวขาด
และขอย้ายออกทันที”

(Admin, 2559)

บทบาทหน้าที่ที่ปรากฏจากเรื่องเล่าข้างต้นทำหน้าที่เป็นการตกเตือนการเดินขึ้นลงบันได ซึ่งห้องพักที่อยู่ใกล้บันไดย่อมได้ยินเสียงชัดเจนกว่าห้องอื่น ๆ ต้องมีความเกรงใจและระมัดระวังเมื่อถึงสถานที่ที่กล่าวถึง ระวังจะพลัดพลั้งได้รับบาดเจ็บจากการขึ้นลงได้ เรื่องเล่าจึงอาจจะเป็นอุปมาส่วนหนึ่งที่สร้างความยำเกรงในการใช้บันไดขึ้นลงบริเวณดังกล่าว

“...กลางคํากลางคืนมีคนเคยโดนกระโดดซ้อนท้ายกลางทาง โดนคนวิ่งไล่แถว
หน้าคณะแพทย์ พอขับพ้นบริเวณนั้นคนที่วิ่งไล่ก็หายไป...”

(Verawat, 2553)

บทบาทหน้าที่ที่ปรากฏจากเรื่องเล่าข้างต้นทำหน้าที่เตือนสติในการขับขีรถจักรยานยนต์ในช่วงกลางคืนหากจำเป็นต้องมาบริเวณนั้น โดยเฉพาะบริเวณคณะแพทยศาสตร์ (ปัจจุบันเป็นคณะวิทยาศาสตร์การแพทย์) หากเป็นไปได้ไม่ควรสัญจรไปมาในช่วงกลางคืน การขับขีในช่วงกลางคืนซึ่งความสว่างน้อยนั้นอาจจะก่อให้เกิดอุบัติเหตุได้ง่าย จึงไม่ควรสัญจรไปมา

“...หอใน ตึก 14 ชั้น 3 ไม่ค่อยมีคนอยู่ แต่มีอย่างอื่นอยู่...”

(Admin, 2559)

บทบาทหน้าที่ที่ปรากฏจากเรื่องเล่าข้างต้นทำหน้าที่ตกเตือนให้นิสัยที่อยู่หอพักมีความระมัดระวังเกรงใจคนอื่น ๆ ที่อยู่หอรวมกัน ซึ่งผ่านเรื่องเล่าที่สร้างความเกรงกลัว ไม่กล้าที่จะปฏิบัติสิ่งไม่ดี ณ สถานที่หอใน ทั้งการขึ้นลงบันได การส่งเสียงดัง รวมถึงการแสดงกิริยาจากที่ไม่เหมาะสม

“...ราวปี 45 มีเด็กปี 1 ซีมอเตอร์ไซค์ย้อนเข็มนาฬิกาจนรอบดึกแพทย์ครบ 3 รอบโดยไม่ได้ตั้งใจเพราะลืมนอน พอดรอบที่ 3 เจอกลุ่มคนชุดขาวออกกันเต็มถนนไปหมด และหายไปดื้อ ๆ เดียวนี้เลยบังคับรถวิ่งทางเดียว (ตามเข็มนาฬิกา) ไปแล้ว...”

(Admin, 2559)

บทบาบทหน้าที่ที่ปรากฏจากเรื่องเล่าข้างต้นทำหน้าที่เตือนสติให้เกิดความระมัดระวังเมื่อต้องขับขี่รถจักรยานยนต์ไม่ประมาทกับสิ่งรอบข้าง รอบตัว ต้องมีสมาธิ เพื่อป้องกันอุบัติเหตุที่อาจจะเกิดขึ้นได้ และเมื่อมีเรื่องเล่านี้เกิดขึ้นจึงมีการกำหนดให้มีช่องทางการขับขี่ที่ปลอดภัยขึ้น โดยให้เดินรถทางเดียว เนื่องจากบริเวณตึกคณะแพทย์ (ปัจจุบันคือตึกคณะวิทยาศาสตร์การแพทย์) มีปริมาณรถจักรยานยนต์ที่สัญจรไปมาจำนวนมากเพราะติดกับอาคารเรียนรวมซึ่งเป็นอาคารศูนย์กลางที่นิสิตจะต้องมาเรียนจำนวนมาก จึงต้องระมัดระวังในการขับขี่ยานพาหนะ

“...มีคนเคยอ้างว่าเคยพบเห็นชายชุดขาวบริเวณศาลแถวอ่างเก็บน้ำบางที่เจอนั่งอยู่บนศาล แต่บางคนเจอวังดีคู่กับรถเลยคะ หะ ๆ ...”

(หมิงในพวงหรีด, 2552)

บทบาบทหน้าที่ที่ปรากฏจากเรื่องเล่าข้างต้นทำหน้าที่ตักเตือนถึงการเข้าไปยังสถานที่ที่อาจจะเกิดอันตรายได้ อ่างเก็บน้ำบริเวณหลังมหาวิทยาลัยมีพื้นที่กว้างและยังมีถนนที่เป็นลูกรังอยู่ การขับขี่ยานพาหนะจึงต้องมีสติ ระมัดระวัง ประกอบกับบริเวณศาลที่เรื่องเล่ากล่าวถึงมีความเชื่อเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์อยู่ หากพิจารณาลักษณะของสถานที่แล้วเป็นหุบผาคอนข้างรกมีต้นไม้ขนาดใหญ่ที่อาจจะก่อให้เกิดอันตรายจากกิ่งก้านที่หักโค่นและสัตว์ร้ายที่มีอันตรายได้ ในบริเวณนั้นจึงต้องระมัดระวังเมื่อผ่านไปมา ซึ่งบทบาบทการเตือนนี้เป็นเหตุผลหลักที่ปรากฏเป็นเรื่องเล่าสืบมา

3. บทบาบทหน้าที่กำหนดพฤติกรรมทางใจ

เรื่องเล่าที่แสดงบทบาบทหน้าที่ประเภทนี้จะส่งผลต่อความสบายใจ เป็นที่พึงทางจิตใจ เมื่อจิตใจเชื่อถือแล้วในบางเรื่องเล่าจะส่งผลต่อการปฏิบัติตาม ปรากฏบทบาบทหน้าที่นี้ในเรื่องเล่าจำนวน 5 เรื่อง ตัวอย่างเช่น

“...ในวันบวชสงฆ์รับน้องใหม่ในปีหนึ่ง มีน้องที่คณะพยาบาลเป็นลม เพราะเห็นกองทัพพระนเรศวรเดินทัพลอยมาจากบนฟ้า...”

(Natchaphon B., 2563)

บทบาบทหน้าที่ที่ปรากฏจากเรื่องเล่าข้างต้นคือ การกำหนดพฤติกรรมด้านจิตใจของผู้ที่มีความสัมพันธ์กับมหาวิทยาลัยนเรศวร รวมถึงบุคคลที่ศรัทธาในสมเด็จพระนเรศวรมหาราชให้มีความยำเกรง ศรัทธา

อันสามารถกำหนดพฤติกรรมทางกายที่จะไม่ปฏิบัติเรื่องไม่ดี ไม่เหมาะสมในสถานที่ การดำเนินชีวิต โดยเฉพาะในพื้นที่มหาวิทยาลัยหรือพื้นที่ที่สัมพันธ์กับพระองค์

“...ใครเคยเรียนอยู่ที่นี่ทุกคนต้องมีโอกาสได้มากราบไหว้ มาขอพร มาบน มาขออะไรต่าง ๆ นานา”

(Loychine, 2557)

บทบาทหน้าที่ที่ปรากฏผ่านเรื่องเล่าข้างต้นคือ การสร้างขวัญ กำลังใจ ส่งผลให้จิตใจของนิสิตและผู้เกี่ยวข้องมีความสบายใจ จากการจากที่อยู่อาศัยมาศึกษาต่อหรือมาทำภารกิจ ณ มหาวิทยาลัยนเรศวร โดยมีพระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช สัญลักษณ์สำคัญประจำมหาวิทยาลัยเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่สร้างความเชื่อศรัทธาและเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวมหาวิทยาลัยนเรศวรเป็นสำคัญ

“...ที่เค้าโดนดีเรื่องนี้ ต้องลากพี่เขาไปทำบุญให้ได้นะ ต่อให้ต้องบังคับก็ต้องทำ (วันรุ่งขึ้นที่ภาควิชาผมจะมีทำบุญประจำปีพอดี นิมนต์พระมา 9 รูป) ...”

(Loychine, 2557)

บทบาทหน้าที่ที่ปรากฏผ่านเรื่องเล่าข้างต้นทำหน้าที่แสดงให้เห็นสังคมไทยที่มีศาสนาพุทธ เป็นที่ยึดเหนี่ยวและมีความเชื่อศรัทธาในการประกอบกิจกรรม คือ การทำบุญ นับเป็นที่พึ่งทางจิตใจสำหรับบุคคลที่มีความทุกข์ ความคับข้องใจให้บรรเทาลงได้ นับเป็นผลต่อพฤติกรรมทางด้านจิตใจเป็นสำคัญ

“...ไปไหว้ต้นไม้โพธิ์หน้าภาค 7 ดอก ละเห็นเอาดอกเดียวไปปักกลางแจ้งตรงที่เป็นดิน ๆ ก็จะได้...”

“...ก่อนขึ้นรถมันถามพี่ ๆ ว่ามีอะไรที่เป็นสมเด็จกันมั๊ย ปรากฏว่าโชคดีที่พี่ ๆ ทุกคนมีหมดเป็นเหรียญสมเด็จที่เป็นสีดำทั้งอัน...”

“...ติดเข็มสมเด็จไว้ดี ๆ ผมทั้งติดทั้งกำไว้เลยครับ...”

(Loychine, 2557)

บทบาทหน้าที่ที่ปรากฏแสดงให้เห็นเรื่องที่พึ่งทางจิตใจ หากมีเรื่องทุกข์ร้อน หรือมีความกังวล สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่อยู่ในรูปแบบของวัตถุมงคล หรือความเชื่อส่วนตัวที่สัมพันธ์กับศาสนา คือการใช้ดอกบัว ฐูป จะช่วยกำหนดจิตใจให้เกิดความสบายใจ คลายกังวลได้

“...ถ้าเราไปลูปเกียร์หน้าคณะวิศวะ หลังเที่ยงคืน (โดยที่ห้ามให้ใครเห็น) จะได้แฟนอยู่คณะนี้ เช่น ถ้าเราไปกับเพื่อนก็ต้องให้เพื่อนหันหลังห้ามแอบมองเด็ดขาด...”

(NU Smart boy, 2564)

บทบาทหน้าที่ที่ปรากฏจากเรื่องเล่านี้ แสดงให้เห็นการตอบสนองของความต้องการด้านความคิด จิตใจ และเป็นไปตามกฎธรรมชาติของวัยเจริญพันธุ์ที่ต้องการมีคู่รัก จะเห็นว่ามหาวิทยาลัยเรศวรมีจำนวนนิสิตเพศหญิงเพิ่มมากขึ้นและมีจำนวนมากกว่าเพศชาย ประกอบกับนิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์มีผู้เรียนเป็นเพศชายจำนวนมาก นิสิตหญิงจึงมีค่านิยมที่จะเลือกนิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์เป็นคู่รักมากที่สุด ซึ่งน้อยเดียวกัน นิสิตคณะเภสัชศาสตร์ ก็เป็นคณะที่ได้รับความนิยมเลือกเป็นคู่รักด้วยเช่นกัน โดยเลือกเฉพาะเจาะจงสัญลักษณ์และสถานที่ของคณะนั้น ๆ เป็นพื้นที่ที่ประกอบกิจกรรมความเชื่อนั้น ๆ

4. บทบาทหน้าที่บันทึกสถานที่ เรื่องราวและเหตุการณ์

เรื่องเล่าหลายเรื่องจะมีส่วนพูดถึงที่ตั้งของสถานที่นั้น ๆ รวมทั้งเรื่องราว เหตุการณ์จริงในมหาวิทยาลัยเรศวร ปรากฏบทบาทหน้าที่นี้ในเรื่องเล่าจำนวน 14 เรื่อง ตัวอย่างเช่น

“...ราวปี 45 มีเด็กปี 1 ซีมอเตอร์ไซด์ย่อนเข้มนาฬิกาวนรอบตึกแพทยครบ 3 รอบโดยไม่ได้ตั้งใจเพราะลืมหอง พอดรรอบที่ 3 เจอกลุ่มคนชุดขาวออกกันเต็มถนนไปหมด และหายไปด้วยดี ๆ เดียวนี้เลยบังคับรถวิ่งทางเดียว (ตามเข็มนาฬิกา) ไปแล้ว...”

(Admin, 2559)

ภาพที่ 2 ทางสัญจรรอบคณะแพทยศาสตร์เก่า (ปัจจุบันคือคณะวิทยาศาสตร์การแพทย์)

ที่มา: ผู้วิจัย (2566)

“...มีคนเคยอ้างว่าเคยพบเห็นชายชุดขาวบริเวณศาลแถวอ่างเก็บน้ำบางที่เจอนั่งอยู่บนศาล แต่บางคนเจอวิ่งตีคู่กับรถเลยคะ หะอะ ๆ ...”

(หมิงในพวงหรีด, 2552)

ภาพที่ 3 ศาลเคารพเจ้าพ่อบุญคุ้มบริเวณหลังอ่างเก็บน้ำดิน

ที่มา: ผู้วิจัย (2566)

สำหรับใครที่อยากให้หนุ่ม-สาวคณะวิศวกรรมศาสตร์เป็นแฟนพังทางนี้ มีเรื่องเล่าสืบทอดกันมาว่า ถ้าเราไปลูปเกียร์หน้าคณะวิศวกรรมศาสตร์เที่ยงคืน (โดยที่ห้ามให้ใครเห็น) จะได้แฟนอยู่คณะนี้ เช่น ถ้าเราไปกับเพื่อนก็ต้องให้เพื่อนหันหลังห้ามแอบมองเด็ดขาด

(NU Smart boy, 2564)

ภาพที่ 4 ป้ายคณะวิศวกรรมศาสตร์เป็นสัญลักษณ์ฟันเฟืองหรือเกียร์

ที่มา: ผู้วิจัย (2566)

“...ขึ้นรถไปกับเด็กคณะแพทย์ เขายกมือไหว้ตึกหลังคาสีแดง ๆ ตั้งอยู่ใกล้ประตู 3 สอบถามมาได้ความว่าเป็นตึกที่ใช้เก็บอาจารย์ใหญ่ของพวกเขาเค้าแหละ ถ้าผ่านไปก็ยกมือไหว้กันก็ดี...”

(Admin, 2559)

ภาพที่ 5 อาคารเตรียมร่างอาจารย์ใหญ่ สำหรับนิสิตสายวิทยาศาสตร์สุขภาพและที่เกี่ยวข้อง
ที่มา: ผู้วิจัย (2566)

บทบาทหน้าที่จากเรื่องเล่าข้างต้นแสดงให้เห็นการบันทึกเรื่องราว สถานที่ต่าง ๆ ภายในมหาวิทยาลัยนครสวรรค์ แสดงให้เห็นถึงเหตุการณ์สำคัญ ที่ตั้งของสถานที่ต่าง ๆ ให้กับบุคคลที่สนใจเข้ามา รับทราบข้อมูลทางสื่อออนไลน์ อันเป็นประโยชน์ในการรับรู้เพื่อใช้ชีวิตเมื่อศึกษา ปฏิบัติงาน หรืออาจจะเดินทางเข้ามายังมหาวิทยาลัยนครสวรรค์ด้วยภารกิจใด ๆ โดยข้อมูลนี้จะคงอยู่ได้อย่างยาวนานเมื่อมีการกล่าวถึง และเผยแพร่ต่อไป

อภิปรายและสรุปผลการวิจัย

“ความเชื่อคือการยอมรับในจิตสำนึกของมนุษย์ต่อพลังอำนาจเหนือธรรมชาติที่เป็นผลดีหรือผลร้าย ต่อมนุษย์ในสังคม แม้อำนาจเหนือพลังธรรมชาติเหล่านี้ไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าเป็นความจริง แต่มนุษย์ในสังคมหนึ่งยอมรับและให้ความเคารพยำเกรง” เป็นคำกล่าวถึงความเชื่อของ ธวัช ปุณณโกต (2525) ที่ให้เหตุผลไว้และอธิบายได้ตรงกับการศึกษาความเชื่อและบทบาทหน้าที่ในการวิจัยนี้

การศึกษารวบรวมบทบาทหน้าที่ทางคติชนผ่านเรื่องเล่าในรั้วมหาวิทยาลัยนครสวรรค์ ซึ่งศึกษาจากเรื่องเล่าที่รวบรวมไว้ในสื่อออนไลน์ ซึ่งเป็นช่องทางการจัดเก็บและส่งต่อในยุคเทคโนโลยีในปัจจุบันนี้ ผลที่ได้รับจากการศึกษานั้น ทำให้ผู้วิจัยได้ทราบและเข้าใจถึงเรื่องราวของความเชื่อในประเภทต่าง ๆ ที่ปรากฏจากการบันทึกไว้และส่งต่อมายังคนรุ่นหลัง ซึ่งยังคงกล่าวถึงและมีการสื่อสารแลกเปลี่ยนกันอยู่ในปัจจุบัน ส่งผลต่อการกำหนดพฤติกรรมทั้งทางกายและจิตใจของนิสิต บุคลากรและผู้ที่มีความสัมพันธ์กับมหาวิทยาลัยนครสวรรค์อย่างมีนัยสำคัญ ตีกรอบในการปฏิบัติตนให้อยู่ร่วมกันในสังคมของมหาวิทยาลัยนครสวรรค์ได้อย่างสงบเรียบร้อย ดังคำกล่าวของจิราภรณ์ ภัทรภาณุภัทร (2528) ไว้ว่า “เมื่อคนเรามีความเชื่ออย่างหนึ่งย่อมส่งผลให้เกิดการกระทำตอบสนองของความเชื่อนั้น ถ้าเปลี่ยนความเชื่อพฤติกรรมก็จะเปลี่ยนไปด้วย คติความเชื่อของคนในสังคมใดสังคมหนึ่งจึงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคนในสังคมนั้น ๆ พฤติกรรมเหล่านั้นอาจจะสะท้อนให้เห็นได้ในรูปของข้อห้าม ข้อปฏิบัติในการดำเนินชีวิตของคนในสังคม”

จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า เรื่องเล่าเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยนเรศวรในพื้นที่ปัจจุบันซึ่งส่งต่อเป็นลายลักษณ์อักษรในช่องทางสื่อออนไลน์มีประเภทของความเชื่อปรากฏให้เห็น 5 ประเภทหลัก ๆ ได้แก่ 1) ความเชื่อเกี่ยวกับฤกษ์ยาม นิมิต ความฝัน การประกอบพิธีต่าง ๆ เพื่อเป็นสิริมงคล 2) ความเชื่ออันเนื่องมาจากศาสนา 3) ความเชื่อเรื่องเคล็ดและการแก้เคล็ด 4) ความเชื่อเกี่ยวกับนรก สวรรค์ ชาติ ภพ และ 5) ความเชื่อเกี่ยวกับไสยศาสตร์ และภูติ ผี แต่ละเรื่องเล่าอาจจะจัดอยู่ได้หลายประเภทโดยมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เช่น ความเชื่อที่เกี่ยวกับภูติ ผี สัมพันธ์กับความเชื่อที่เกี่ยวกับศาสนา มีการกล่าวถึงการทำบุญซึ่งเป็นศาสนกิจที่ชาวพุทธปฏิบัติเพื่อความสบายใจ เป็นต้น

ความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์ ภูติ ผี เป็นความเชื่อที่มีเรื่องเล่าปรากฏมากที่สุด และผู้วิจัยยังสังเกตจากการจัดเก็บข้อมูลผ่านสื่อออนไลน์ของสถาบันการศึกษาอื่น ๆ จะมีเรื่องเล่าในลักษณะนี้ปรากฏและได้รับความนิยมจากผู้สนใจจำนวนมาก เรื่องเล่าที่เกี่ยวกับสิ่งเร้นลับที่เราเรียกว่า ไสยศาสตร์ ภูติ ผี นี้ในมหาวิทยาลัยนเรศวรปรากฏเรื่องเล่าส่งต่อกันเรื่อยมา การตีความจากผู้ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ การพบเห็นจากจินตนาการหรือสรุปผลจากที่ประสบมา ล้วนใช้ความเชื่อลักษณะนี้ในการตอบคำถาม และยังเป็นเรื่องเล่าที่แฝงการตักเตือนในการใช้ชีวิตที่มีอิทธิพลกับนิสิต บุคลากร และผู้เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยเรื่อยมา โดยสิ่งเหนือธรรมชาติที่ยังพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ไม่ชัดเจน ส่งผลต่อความกลัวเกรงกับผู้รับสารและมีส่วนเกี่ยวข้องกับพื้นที่นั้น ๆ ในเรื่องเล่าจะแสดงสถานที่ที่มีอยู่จริง บุคคลที่ประสบพบเหตุการณ์ต่าง ๆ และได้รับผลกระทบต่อนตนเองในทิศทางที่ไม่ดี ซึ่งจะเป็นแบบอย่างให้กับคนรุ่นหลังที่จะมีความสัมพันธ์กับพื้นที่มหาวิทยาลัยนเรศวรแห่งนี้

ความเชื่อเกี่ยวกับฤกษ์ยาม นิมิต ฝัน การประกอบพิธีต่าง ๆ เพื่อเป็นสิริมงคล เป็นความเชื่อที่ปรากฏอย่างชัดเจนผ่านเรื่องเล่าเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยนเรศวร ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญของมหาวิทยาลัย เช่น วันสถาปนา วันรับน้องที่จะต้องดำเนินพิธีที่ลานพระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช เมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ยากจะพิสูจน์ ความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องเหนือธรรมชาติจึงถูกดึงเข้ามาในผลของความเชื่อนั้น ๆ ส่งผลต่อการประกอบกิจกรรม การปฏิบัติตนเมื่อต้องสัมพันธ์กับสถาบันแห่งนี้ นับเป็นกรอบในการกำหนดพฤติกรรมที่ส่งผลให้นิสิต บุคลากร และผู้เกี่ยวข้องปฏิบัติร่วมกันในทิศทางที่เหมาะสม

ความเชื่ออันเนื่องมาจากศาสนาเป็นอีกประเภทหนึ่งที่พบสัมพันธ์กับเรื่องเล่า ซึ่งปรากฏในลักษณะการจัดกิจกรรมการบรรเทาความทุกข์ ความไม่สบายใจจากการทำบุญ อุทิศส่วนกุศลให้กับผู้ล่วงลับไปแล้ว หรือสิ่งเหนือธรรมชาติที่สร้างความกลัวเกรงกับผู้อาศัย กิจวัตรทางศาสนาของศาสนาพุทธนั้น กิจกรรมหนึ่งที่ปัจจุบันอย่างสืบทอดให้เห็นอยู่เสมออันคือการทำบุญ ซึ่งอาจจะมีพิธีกรรม ขั้นตอนต่าง ๆ สิ่งของประกอบพิธีแตกต่างกันไปในแต่ละภูมิภาค แต่กิจกรรมนี้ยังคงเป็นกิจกรรมหลักของชาวพุทธซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ก็ปรากฏในเรื่องเล่าที่ส่งต่อกันมา

ความเชื่อเรื่องเคล็ดและการแก้เคล็ดเป็นความเชื่อที่คนไทยส่วนใหญ่เชื่อถือเมื่อพบเจอสิ่งที่ไม่ดีจะกลับกลายเป็นดีได้เมื่อแก้เคล็ด โดยการแก้เคล็ดตามเรื่องเล่าที่ปรากฏในงานวิจัยนี้ ปรากฏในรูปแบบของสื่อสัญลักษณ์ อันได้แก่การใช้สัญลักษณ์ตัวแทนสิ่งศักดิ์สิทธิ์ นั่นคือวัตถุมงคลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ในการปกป้องคุ้มครอง ส่งผลทางจิตใจ และสัญลักษณ์ของคนะต่าง ๆ ทั้งพื้นเพหรือเกียรติประจำคณะวิศวกรรมศาสตร์ ต้นไม้ของคนะเภสัชศาสตร์ โดยความเชื่อนี้เป็นความเชื่อที่ปัจจุบันยังส่งอิทธิพลต่อนิสิตปัจจุบันยังคงมีการกล่าวถึงและหลายคนก็ยังพิสูจน์ความจริงกันตามความเชื่อและสนใจ

ความเชื่อเกี่ยวกับนรก สวรรค์ ชาติ ภพ ปรากฏรูปแบบความเชื่อลักษณะวิญญาณของผู้ที่เสียชีวิต ยังคงวนเวียนหรือปรากฏให้พบเห็นกันอยู่ในเรื่องเล่า ซึ่งความเชื่อลักษณะนี้จะสัมพันธ์กับความเชื่อเรื่องภูติผี เพราะการรับรู้และแปลความหมายของคนไทยจำนวนไม่น้อย ตีความวิญญาณคือผีซึ่งเป็นสิ่งเร้นลับเหนือธรรมชาติที่ส่งอิทธิพลในการกำหนดพฤติกรรมในปัจจุบัน

จากเรื่องเล่าที่จัดประเภทของความเชื่อนับเป็นข้อมูลด้านคติชนของกลุ่มคนที่อยู่ร่วมกัน ณ สถานที่เดียวกันหรือมีความสัมพันธ์กับสถานที่นั้น ๆ ยังสามารถกำหนดการดำเนินชีวิตที่เป็นแบบเฉพาะของกลุ่มบุคคลในสังคมเดียวกันได้ แสดงให้เห็นความเชื่อและพฤติกรรมที่นับเป็นบทบาทหน้าที่ทางสังคมต่อกลุ่มบุคคลโดยศึกษาผ่านเรื่องเล่าจากการจัดเก็บจากสื่อออนไลน์ในงานวิจัยนี้ พบบทบาทหน้าที่หลักที่สามารถนำมาอธิบายให้เกิดความชัดเจนและเข้าใจได้ง่ายขึ้น จำนวน 4 บทบาท ได้แก่ 1) บทบาทหน้าที่ให้ความบันเทิงแก่ผู้สนใจ 2) บทบาทหน้าที่กำหนดพฤติกรรมทางกาย 3) บทบาทหน้าที่กำหนดพฤติกรรมทางใจ และ 4) บทบาทหน้าที่บันทึกสถานที่ เรื่องราวและเหตุการณ์ สอดคล้องกับการศึกษาบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ ของคติชน จากบทความเรื่อง “Four Functions of Folklore” ของวิลเลียม อาร์ แบสคอม นักคติชนวิทยา โดยกล่าวถึงบทบาทหน้าที่ 4 ประการของคติชน ซึ่งเสวลักษณ์ อนันตศาสน์ ได้รวบรวมและกล่าวถึงไว้ในหนังสือทฤษฎีคติชนวิทยาร่วมสมัย (เสวลักษณ์ อนันตศาสน์, 2552, หน้า 305) ว่า 1) คติชนทำหน้าที่ให้ความบันเทิง 2) คติชนทำให้แก่งคิดต่าง ๆ ในวัฒนธรรมมีเหตุผล 3) คติชนเป็นวิถีทางของการศึกษา และ 4) คติชนรักษาความเป็นแนวร่วมในการยอมรับแบบแผนพฤติกรรมของคนในสังคม

บทบาทหน้าที่ให้ความบันเทิงเป็นประการสำคัญและพบในทุก ๆ เรื่อง โดยตอบสนองสำหรับผู้บริโภคข้อมูลด้วยความสนใจ สร้างความสนุก ตื่นเต้น และจินตนาการเพราะการที่จะเข้าถึงเรื่องเล่าทางสื่อออนไลน์ได้นั้น แสดงให้เห็นถึงความสนใจ ต้องการรับรู้ ซึ่งส่งผลตอบสนองความบันเทิงทางใจเป็นบทบาทหน้าที่ที่สำคัญต่อการส่งต่อข้อมูลจากรุ่นสู่รุ่น

นอกจากนั้นเหตุผลสำคัญที่แทรกเอาไว้ในเรื่องเล่าต่าง ๆ ล้วนมีหน้าที่ต่อสังคมของคนที่อยู่อาศัยและผู้สนใจทั่วไปด้วยอีกประการหนึ่ง หากจะต้องพิจารณาถึงเหตุผลสำคัญถึงความต้องการของกลุ่มคนที่เล่าสืบทอดกันมานอกเหนือจากการตอบสนองด้านความบันเทิงใจแล้วนั้น บทบาทหน้าที่ที่ปรากฏอย่างเด่นชัด

จากเรื่องเล่าล้วนเป็นส่วนกำหนดพฤติกรรมทั้งด้านร่างกาย การอยู่ร่วมกัน การปฏิบัติ และพฤติกรรมด้านจิตใจ ส่งผลต่อความสบายใจ คลายความทุกข์ ทำให้ทุกคนอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข

บทบาทหน้าที่ในการกำหนดพฤติกรรมทางกายของกลุ่มคนที่เชื่อในเรื่องเล่า ออกมาในลักษณะการกระตุ้นในการดำเนินชีวิตร่วมกันของคนในชุมชนมหาวิทยาลัยนเรศวร ทั้งเรื่องการระมัดระวังในการใช้ยานพาหนะ การมีสติ การเตือนเมื่อต้องเข้าไปยังสถานที่ที่ไม่ควรจะไป โดยเฉพาะในช่วงกลางคืนซึ่งมีอันตรายจากความมืด และสถานที่ที่อาจจะเกิดอันตรายจากต้นไม้ใหญ่ สัตว์อันตราย การเสี่ยงภัยต่าง ๆ ช่วยปกป้องทั้งชีวิตและทรัพย์สินให้ปลอดภัย รวมไปถึงการดูแลความสะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อยในการอยู่อาศัยร่วมกันในหอพัก ซึ่งเรื่องเล่าที่ปรากฏล้วนสอดแทรกการกระตุ้นในลักษณะที่กล่าวอย่างชัดเจน และจะใช้เรื่องราวสิ่งเหนือธรรมชาติที่ยังพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ไม่ชัดเจนเป็นสิ่งเร้าให้เกิดความกลัว ยำเกรงแสดงผลให้เห็นจากบุคคลที่เคยมีประสบการณ์กับเรื่องต่าง ๆ ที่ปรากฏไว้ในเรื่องเล่าที่บทบาทหน้าที่นี้

บทบาทหน้าที่ในการกำหนดพฤติกรรมทางจิตใจ นับเป็นอีกหนึ่งบทบาทที่เกิดขึ้นเพื่อความสบายใจ สร้างขวัญ กำลังใจและคลายกังวล จากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำมหาวิทยาลัยที่นับถือศรัทธาแล้ว ยังสัมพันธ์กับการกำหนดพฤติกรรมทางกายของผู้อาศัยให้อยู่ร่วมกันได้ ทั้งการสอนให้รู้จักมารยาทการอยู่ร่วมกัน การใช้เสียงด้วยความเกรงใจในหอพัก การแสดงกิริยามารยาทที่เหมาะสมเมื่อต้องมาอาศัยร่วมกันกับผู้อื่น รวมถึงที่พึ่งทางจิตใจที่ใช้สิ่งศักดิ์สิทธิ์เป็นเครื่องยึดเหนี่ยว เป็นทางออกของความคับข้องใจประการหนึ่ง

นอกจากบทบาทหลักทั้งสามบทบาทที่พบเรื่องเล่าที่นำมาศึกษานี้ยังมีบทบาทในการบันทึกสถานที่ต่าง ๆ ภายในมหาวิทยาลัยนเรศวรอันเป็นสถานที่ที่มีเหตุการณ์สำคัญเคยเกิดขึ้นจริง บอกเล่าวิถีชีวิตของนิสิต บุคลากรภายในมหาวิทยาลัยนเรศวร ส่งผลให้ผู้สนใจหรือได้รับการส่งต่อเรื่องเล่าเหล่านี้ เข้าใจ เข้าถึง ทราบสถานที่ การดำเนินชีวิตของชาวมหาวิทยาลัยนเรศวรผ่านเรื่องเล่าที่ส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่นในสื่อออนไลน์มาอย่างยาวนาน

การคงอยู่ของเรื่องเล่าของสถาบันแห่งนี้แสดงให้เห็นการให้ความสำคัญ ความนิยมที่ต้องการจะรับรู้ข้อมูลอันเกี่ยวพันกับพื้นที่ที่สัมพันธ์กับกลุ่มของผู้เรียน ปฏิบัติงาน และบุคคลอื่น ๆ ที่จะต้องมีส่วนเกี่ยวข้องกับพื้นที่ การส่งต่อเรื่องเล่าต่าง ๆ ย่อมต้องใช้ช่องทางที่สอดคล้องกับช่องทางการสื่อสารในยุคสื่อออนไลน์ที่เข้าถึงได้อย่างสะดวก รวดเร็ว อันส่งผลให้ข้อมูลเรื่องเล่ายังคงอยู่ได้ และทำหน้าที่เป็นกรอบในการดำเนินชีวิตร่วมกันได้อย่างสงบสุขจนถึงปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ

ศึกษาเรื่องเล่าของสถาบันอื่น ๆ และเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์รายบุคคลกับผู้เกี่ยวข้องในปัจจุบัน เพื่อทราบอิทธิพลด้านความเชื่อจากเรื่องเล่าที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

- จิราภรณ์ ภัทรภาณุภัทร. (2528). **สถานภาพคติความเชื่อของไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐพร ไช่มุกข์. (2566). การบูรณาการภูมิปัญญาพื้นบ้านไทยเพื่อเสริมสร้างสุขภาวะในสถานการณ์การเกิดโรคอุบัติใหม่ (โควิด-19). **วารสารอารยธรรมศึกษา ไซง-สาละวิน**, 14(1), 14-42.
- เดือน คำดี. (2541). **ศาสนศาสตร์**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ธวัช ปุณโณทก. (2525). **วรรณกรรมท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ภัทรธรณ์ แสนพินิจ, และสมพรนุช ต้นศรีสุข. (2565). การสร้างสรรค์เรื่องเล่าราหูในสื่อสมัยใหม่และบทบาทในบริบทสังคมพุทธศาสนาไทย. **วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์**, 48(2), 153-166.
- เมธินี ไชยพังยาง. (2555). **พฤติกรรมการใช้บริการเว็บไซต์ชุมชนออนไลน์ www.facebook.com กรณีศึกษา ผู้สื่อข่าวออนไลน์** (วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- เรื่อง ผี ผี. (2557, 20 กุมภาพันธ์). **ตำนานผีในมหาวิทยาลัย**. สืบค้น 10 กันยายน 2565, จาก <https://www.facebook.com/ReuxngPhiPhi/posts/428938960520925/>
- สมาชิกหมายเลข 1773181. (2557, 26 ธันวาคม). **เรื่องเล่าจากหอใน**. สืบค้น 4 กันยายน 2565, จาก https://pantip.com/topic/33030951?fbclid=IwAR3_q8kkUAal5bAoxXbwAuG8RP8Agu9kEAQShx6F7yFEy15Ik-hnvbosCfE
- เสาวลักษณ์ อนันตศานต์. (2552). **ทฤษฎีคติชนวิทยาร่วมสมัย**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- หมิงโนงหงั่ว. [นามแฝง]. (2552, 25 ธันวาคม). **เรื่องเล่าในรั้วมหาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร**. สืบค้น 14 กันยายน 2565, จาก [http://www.sookjai.com/index.php?topic=371.0;wap2\(1/1\)](http://www.sookjai.com/index.php?topic=371.0;wap2(1/1))
- Admin. (2559, 9 มิถุนายน). **น้ากลัว อ่านแล้วหลอน! ตำนานที่ถูกเล่าขาน ม.นเรศวร**. สืบค้น 14 กันยายน 2565, จาก <https://campus.campus-star.com/actale/14402.html/amp>
- Loychine. (2557, 26 ธันวาคม). **อีกเรื่องเล่า...จากลูกพระนเรศ**. สืบค้น 26 สิงหาคม 2565, จาก <https://pantip.com/topic/33024231>
- Natchaphon B. (2563, 7 กรกฎาคม). **"ห้องนี้เต็มแล้ว" เปิดความหมายป้ายหน้าห้องหลอนๆ ความเชื่อหอพักนักศึกษาไทย**. สืบค้น 1 กันยายน 2565, จาก <https://www.sanook.com/campus/1395997/>

NU Smart boy. (2564, 25 มิถุนายน). *NU SMART fun fact: ดูบเกียร์หน้าคณะวิศวกรรม*. สืบค้น 2 ธันวาคม 2565, จาก <https://www.facebook.com/NUsmartboys/posts/nu-smart-fun-fact-ดูบเกียร์หน้าคณะวิศวกรรม-%EF%B8%8Fสำหรับใครที่อยากให้เห็นมุม-สาวคณะวิศวกรรมเป้/337345944645170/>

Verawat. (2553, 13 สิงหาคม). *ผี ม.นเรศวร*. สืบค้น 24 สิงหาคม 2565, จาก <https://verawat.wordpress.com/2010/08/13/ผี-ม-นเรศวร/>